

© Kari Mikkonen

Suurpellon alue on suurelta osin maatalousvaltaista.

UUSIA INTERNET-POHJaisia MENETELMIÄ SUUNNITTELUPROJEKTIN VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMISEEN

Suunnittelun palautejärjestelmien (SuuPala) kehitysprojektin tavoitteena on tarjota osallisille (niille, joita suunnitelma koskee) kunnolliset, mutta helppokäyttöiset työvälineet suunnitelmatietojen tutkimiseen ja palautteen antamiseen. Suunnittelijoille halutaan tarjota hyvät työvälineet saadun palautteen analysointiin ja hyödyntämiseen. **Maa ja Vesi Oy** tekee TEKESin rahoittamassa SuuPala-projektissa yhteistyötä langattomiin tietojärjestelmiin ja palautejärjestelmiin erikoistuneen **Codeonline Oy:n** kanssa.

Uudet menetelmät tarjoavat vuorovaikutuksen lisäkanavan, joka täydentää asukasiltoja. Menetelmillä voidaan helpottaa palautteen antamista ja tavoittaa toisenlaisia väestöryhmiä kuin perinteisillä tavoilla.

Suunnitelman esittely ja lomakekysely

Suunnitelmatietojen esittelyyn käytetään helppokäyttöistä internet-karttapalvelinsovellusta. Osalliset voivat tutustua suunnitelmaan käyttämällä tavallista verkkoselainta. Karttapalvelin esittelee kaava-alueen ja -aineiston älykkäänä kart-

Kari Mikkonen ja Johanna Pekkanen

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää entistä vuorovaikutteisempaa suunnitteluprosessia. Yleisimpiä kaavoitushankkeiden vuorovaikutusmenetelmiä ovat olleet asukastilaisuudet, lehtitiedotteet ja muistutusten antamisen mahdollisuus suunnittelun loppuvaiheissa. **Maa ja Vesi Oy** on kehittänyt uudenlaisia, internet-pohjaisia menetelmiä ja palveluja tukemaan suunnittelun vuorovaikutusta. Kokemukset ovat olleet hyviä.

tana web-sivulla. Se mahdollistaa mm. kartan mittakaavan suurentamisen kiinnostavan osa-alueen rajauksella ja kartan esittämien kohteiden tietojen kyselyyn. Palautteen keräämiseen käytetään sähköisiä lomakkeita. Niiden avulla voidaan sekä kysellä osallisten mielipiteitä että tarjota mahdollisuus vapaamuotoisen palautteen antamiseen.

Osallistuminen ei ole aikaan ja paikkaan sidottua

Yksi internet-pohjaisten menetelmien merkittävistä hyödyistä on se, että tiedon saanti ja kommentointi ei ole sidoksissa aikaan ja paikkaan, esimerkiksi tiettyyn asukasiltaan. Osallinen voi itse valita osallistumiselleen sopivimman ajankohdan. Yleisötilaisuus voi toimia projektin avaustilaisuutena, jossa osalliset saavat yleisinformaatiota. Osalliset voivat seurata hankkeen etenemistä verkkosivuilta ja osallistua projektin eri vaiheisiin. Usein yleisötilaisuudessa saadun tiedon pureskeluun ja omien näkemysten syntymiseen kuluu aikaa. Internetissä olevaan aineistoon voi palata uudel-

leen. Palautetta voi antaa kun näkemys ja mielipide ovat tarpeeksi kypsyneet.

Uusien intressiryhmien tavoittaminen

Suunnitteluprojekteissa tarvitaan yleensä useita vuorovaikutusmenetelmiä. Eri menetelmillä voidaan tavoittaa erilaisia osallistujatahoja. Yleisötilaisuuksista puuttuvat useimmiten kiireiset, työssäkäyvät isät, pienten lasten äidit ja nuoret. Usein paikalle saapuvat muita aktiivisemmin hankkeen vastustajat tai muut ”yleisvaikuttajat”, jotka käyttävät myös rohkeasti puheenvuoroja. Esiintymisarat osalliset saattavat vaieta asukasillassa, mutta antaa mielellään palautetta kirjallisesti, verkon kautta. Internetin avulla voidaan tavoittaa paremmin myös jokin asukasiloja vierastava ryhmä, kuten nuoret. Useille nuorille (koululaisillekin) verkkopohjainen palautekanava on luontevin vuorovaikutusväline.

Osallistuminen helpottuu

Monissa hankkeissa osallisten määrä on suuri, eikä sitä voida tarkkaan rajata. Internet-pohjainen tiedon jakaminen ja palautekanava helpottavat osallisten tavoittamista esim. laajoissa kuntien, aluekeskusten tai maakuntien strategisen suunnittelun hankkeissa. Verkkopalau-te on erityisen käytännöllinen rantaosa-yleiskaavahankkeiden osallisille, jotka usein asuvat satojen kilometrien päässä kaava-alueesta.

Palautteen käsittely helpottuu

Nettipalaute kerätään taulukkuun. Tämä helpottaa palautteen käsittelyä ja analysointia. Vastauksia voidaan tarkastella reaaliaikaisesti tilastoina tai kaavioesityksinä. Reaaliaikaiset tulokset ovat tarpeellisia esimerkiksi erilaisia tilannekatsauksia, jatkosuunnittelua ja päätöksentekoprosessejakin varten. Saadun palautteen hyödyntäminen paranee oleellisesti.

Räätälöintiä ja konsultointia tarvitaan

Verkkopohjaisia vuorovaikutuksen työkaluja ei voi paketoita hyllytuotteeksi. Kartta-aineisto ja kysymysten sisältö ovat erilaisia jokaisessa suunnitteluprojektissa. Käyttöliittymää on useimmiten tarve muokata sekä karttapalvelimen että web-

sivujen osalta. Sen sijaan järjestelmän pystyttäminen sopii hyvin konsulttipalveluksi. Siinä konsultin asiantuntemuksella on suuri merkitys, erityisesti osallistumisen sisällön suunnittelussa ja tulosten analysoinnissa. Ulkoista palvelua käyttämällä asiakas välttää laite-, ohjelmisto- ja koulutusinvestoinnit sekä verkkopalvelun ylläpitoon ja tietoturvariskeihin liittyvät huolet.

Kokemuksia Suurpellon kaavoituksen nettikyselystä

SuuPala-hankkeen pilottiprojektina toteutettiin palautekysely Espoon kaupungille Suurpellon osayleiskaavan vaikutusarviota varten.

Suurpellon osayleiskaavan alustavat selvitykset oli tehty ja alueen maankäytöstä oli laadittu neljä vaihtoehtoista visiota keskustelun pohjaksi. Nettikyselyn avulla tiedotettiin asianosaisille kaavoitusprosessista ja rohkaistiin heitä antamaan palautetta suunnittelijoille. Kyselyn tuloksia käytettiin hyväksi kaavan vaikutusten arvioinnissa.

Suurpelto on laaja, rakentamaton, suurlta osin maatalousvaltainen alue keskellä Espoota, uuden Kehä II:n molemmin puolin. Sen läheisyydessä on useita suuria asutuskeskuksia ja myös korkean teknologian keskuksia. Alueen suunnittelussa joudutaan etsimään kompromis-

molemmin puolin sijaitseviin viheralueisiin.

Nettikysely koostui kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa osalliset vastasivat koko Suurpellon aluetta ja omia suunnittelun arvojaan ja toiveitaan koskeviin kysymyksiin. Toisessa osassa he saattoivat antaa palautetta heitä kiinnostavista pienalueista. Kyselyä varten Suurpellon alue jaettiin kahteentoista osa-alueeseen. Suurpellon alue, osa-alueet ja alustavat maankäytön visiot esiteltiin internet-karttapalvelimen avulla. Esittelyssä käytettiin myös ilmakuvia ja yli kahtasataa paikkaan sidottua valokuvaa. Kiinnostavaan osa-alueeseen liittyvän palautteen antaminen käynnistyi napsauttamalla aluetta. Valittu alue esiteltiin tekstin ja kuvien avulla, minkä jälkeen esitettiin juuri valittuun alueeseen liittyvät kysymykset. Vastaukset käsiteltiin ja analysoitiin osa-alueittain. Järjestelmä tuotti rakenteisten kysymysten vastauksista analyysin reaaliaikaisesti. Vapaamuotoisen palaute analysoitiin jälkikäteen.

Nettikysely oli käytössä kesällä 2001, toukokuun lopusta elokuun loppuun. Vaikka internetin käyttömahdollisuutta palautteen antamiseen ei markkinoitu aktiivisesti, kysely tuotti n. 200 vastausta. Espoon kokemukset olivat hyviä:

– Tavoitteena oli saada palautetta sel-

lailaisilta ihmisiltä, jotka eivät ehdi osallistua asukastilaisuuksiin. Suurin osa vastaajista olikin 35–45-vuotiaita miehiä. Nuorimmat olivat 18-vuotiaita.

– Nettikysely osoitti tarpeellisuutensa, sillä 60 % tutustui aineistoon vasta verkkosivuilla.

– Nettikyselyn avulla saatiin paljon uutta tietoa yksittäisistä paikoista jatkotyötä varten.

– Vastaajilta saatiin myös positiivista palautetta, mitä yleensä ei saada asukastilaisuuksissa tai muistutusten kautta.

– Palaute käsittely helpottui.

– Tulokset saatiin käyttöön tavallista aikaisemmin.

Esimerkki internet-pohjaisesta suunnittelun palautejärjestelmästä.

seja useiden alueeseen kohdistuvien odotusten kesken. Erilaisissa suunnitelmissa alueelle haluttaisiin sijoittaa suuri määrä uusia asuintaloja tai korkean teknologian yrityspuisto. Toisaalta haluttaisiin säilyttää maatalousmaisema tai turvata laaja keskuspuistomainen viherkäytävä hyvällä yhteydellä Suurpellon

Kirjoittajat ovat projektipäälliköitä Maa ja Vesi Oy:ssä.

Sähköposti:
kari.mikkonen@poyry.fi ja
johanna.pekkanen@poyry.fi.